

A B Á N Y A

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
 Egész évre 12 K | Félévre 6 K
 Negyedévre 3 K
 HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budapest, VII. ker., Abonyi-utca 11. (Bálint-utca sarki palota földszintjén).
 Telefon-szám: 108—00

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Bányamunkás-jóléti intézmények és védelmi eszközök.

Irta: Zsigmondy Árpád.

(Második közlemény.)

A bányazüzem veszélyessége közismeretű, hisz alig mulik el hét, hogy — sajnos — kisebb-nagyobb bányaszerencsétlenségről ne olvassunk „A Bányá”-ban.

Csak néhány adattal akarjuk illusztrálni a halálos kimenetelű bányaszerencsétlenségek gyakoriságát, melyeknek legnagyobb része a szénbányászat terén fordul elő.

Az összes magyarországi bányákban a legutóbbi 10 év alatt halálát lelte baleset folytán 1023 bányász, ami 1000 munkásra vonatkoztatva, 1·43⁰/₀₀-es arányt tesz ki.

A szénbányazüzem nagyobb veszélyességénél fogva, a bányászatnak ennél az ágánál történik a legtöbb baleset. Így a fent említett arányszám csupán a szénbányászatra vonatkoztatva 1·43⁰/₀₀-ról 1·78⁰/₀₀-re emelkedik (ebből kőszénre esik 2·09⁰/₀₀, barnaszénre 1·65⁰/₀₀). De ily sok halálos kimenetelű baleset más országbeli szénbányáknál is megvan. Így a weszfáliai szénbányáknál 1894—1903-ig 208.000 átlagos legénységi állomány mellett 4778 bányász lelte halálát üzemi balesetből kifolyólag, ami 2·3⁰/₀₀-es arányszámnak felel meg, tehát ennél még az oly veszélyes magyar kőszénbányákban is kisebb a halálos kimenetelű esetek száma. A belga szénbányáknál a fent említett arányszám 1891—1900 időszakban 1·39⁰/₀₀ és 1901—1904 1·07⁰/₀₀ volt, tehát jóval kedvezőbb, mint a szomszédos weszfáliai és mint a magyar szénbányáké.

Az amerikai szénbányákban évente minden 1000 munkás közül 3·8 hal meg bányabalesetből kifolyólag, tehát itt az óvó-intézkedések tekintetében sokkal hátrább állanak az európai szénbányákhoz képest.

Hozzávetőleg jelenleg évente átlag 2000 ember veszíti életét az összes bányákban balesetből kifolyólag. Ennek a nagy számnak azonban csak kisebb részét teszik ki azok, akik tömeges belesetek alkalmával pusztultak el, kivált a szénbányáknál.

A tömeges szerencsétlenségekből kifolyólag létesített kormányhatósági rendelkezések alapján az angol, a francia, a belga, a német és az osztrák ügynevezett sujtólég-bizottságok, melyek feladata kísérletek alapján megállapítani a sujtóléggel küzdő bányák részére kiadandó bányarendőri szabályok szerkesztésénél szem előtt tartandó elveket. E célból mesterséges tárókban a külszínen szorgos vizsgálatnak vetik alá a bányalámpák és a repesztő-szerek működését sujtólég és szénpor jelenlétében. Az említett bizottságok jelenleg is működnek még, és működésük eredménye rendkívül becses adatokat szolgáltatott főleg arra nézve, mily lámpákat és repesztő-szereket szabad és mily körülmények között a szénbányákban használni és melyeket kell eltíltani.

Hazánkban is mozgalom indult meg a végből, hogy ily sujtólég-bizottságot létesítsünk, melynek feladata elsősorban az volna, hogy a külföldi bizottságok mintájára azok működését a hazai viszonyokra alkalmazza. Ha az intéző körökben e részben már eddig is meg volt a jóakarát, ebből egyedül nem léteülhetett ez az intézmény, ami minden irányban fájlattható mert akkor nagyobb balesetek elbírálására nem kellene külföldi szakértők után nézni a belföldiek mellőzésével.

A régieknek mind a négy eleme ellensége a bányásznak: a föld, mely folytonosan eltemetéssel fenyegeti a mélybe törekvőt; a víz, mely nagy nyomásával a kőzetek minden hézagán áthatolva, a mélységet elönti; ellensége a tűz, mely a bányában eleinte sokszor észre sem vehetőleg támad, nem is gyanított hatalomra tesz szert s hosszú évek szorgos munkálkodásának gyümölcsét gyakran feltartóztatlanul megsemmisíti, ellensége végre a levegő, ez az éltető elem, mely ellenséggé fajulva, majd kábítólag hat, majd kigyuladva, viharként járja át a bányákat, veszedelmet és halált hozva a bányász fejére. *)

Az ezen elemeknek a bányában való pusztításai ellen szolgáló védelmi eszközöket és intézkedéseket, kivált pedig a sujtóléggel küzdő bányáknál alkalmazott ilyen megelőző intézkedéseket akarjuk bővebben

*) Zsigmondy Vilmos: Bányatan 1. oldal.

ismertetni, kivált azokat, melyek a nagyközönség előtt kevésbé ismeretesek. A többi veszélyforrás oly technikai intézkedések által előzhető meg, mely nem speciálisan bányászati, és ezért azokról csak futólag emlékezünk meg: ilyenek az ácsolás, a vizemelés, a tűz leküzdése.

A szénbányász legfélelmezbet és legveszedelmesebb ellensége a sujtólég (a metán). Ennek vegyi összetétele CH_4 vagyis és szén hidrogén. Benne van a világító-gázunkban körülbelül 30%-kal. Ha a levegőben körülbelül 10% ilyen sujtólég van jelen, akkor ez a legveszedelmesebb robbanó légkeverék, míg nagyobb vagy kisebb százalékos arányu keverék már nem oly romboló hatású.

A sujtólég okozta veszély elhárítása annak higitása útján történik; e célból a szénbányákat hathatósan szellőztetni kell. Mégis megtörténik, hogy a bánya valamely részében vagy mulasztás, vagy az elemek előre nem látható munkája folytán nagyobb mennyiségű robbanó-lég gyűl össze, még pedig annál könnyebben, mivel a metán fajsúlya 0.55 lévén, a folyosók felső részében levő esetleges üregekben meghúzódik és vagy a repesztéstől, vagy rossz lámpától vagy más okból keletkezett lánggal érintkezésbe jutva meggyulad, amikor azután fékevesztetten csap a láng és a füst végig a bányán, némely esetben, mint például a courrèresi balesetből emlékeztetes, 1000-nél több derék munkásember életét kioltva.

A 292 baleset közül, melyek sujtólég-robbanásokból keletkeztek a weszfáliai szénkerületben 1894—1899-ig terjedő időszakban, 64.4%-a a lámpa lángjától eredt. Már ebből az egy számból is kiviláglik, milyen fontos a biztosító-lámpák helyes szerkezete és kezelése.

Szerencsére amily nagy veszélyeket hordhat is magában a biztonsági bányalámpa, oly hű kísérője egyszermind jó állapotban a bányásznak sötét utjain, és helyesen kezelve inti őt az esetleg lappangó veszélyre. Az emberi érzékekkel különben meg nem érezhető sujtólevegőt mutatja ugyanis a biztonsági lámpa azáltal, hogy lehetőleg alacsonyra csavart bél mellett származott árpaszem nagyságú láng felett már 1%-os sujtólég-keveréknél észrevehető apró kékes-színű aureola keletkezik. Minél nagyobb a sujtólég százalékos aránya a levegőben, annál nagyobb az említett aureola, 6%-nál az aureola az egész lámpát megtölti. Ezáltal a bányász figyelmessé tétetvén, megteszi a körülményekből folyó szükséges intézkedéseket a saját és társai, valamint a bánya biztonságára.

1815-ben szerkesztette legelőbb Davy angol bányász a drótháló-lámpát, melyel nagy lökést adott a kőszénbányászat fejlődésének.

Az 1880-as évek közepéig a legkülönfélébb bányalámpa-szerkezetek voltak alkalmazásban, úgy hogy számuk a 300-at meghaladta. Ekkor jöttek alkalmazásba a Wolf-féle biztonsági benzin-lámpák. Ezek a lámpák minden tekintetben megfelelőeknek

bizonyultak és jelenleg több mint egy millió ily szerkezetű lámpa van a szénbányáknál világszerte alkalmazásban, Magyarországon is. Hazánkban 1885-ben e sorok írója hozta be először.

Rendkívüli hatással volt a biztonsági lámpák fejlesztésére a porosz sujtólég-bizottság működése. Alig van ily kis méretű és kevés-részből álló találmány, mely oly beható vizsgálódás tárgya lett volna, mint a bányabiztonsági lámpa. A nevezett bizottság több évi alapos munka után állapította meg a lámpák legcélszerűbb szerkezetének azon alapelveit, melyek még ma is érvényben vannak, de azért még további fejlődés előtt állanak.

A hatóságok eljárása azonban sokszor, dacára a rendelkezésükre álló kimerítő kísérleti és gyakorlati adatoknak, érthetetlen. Így a weszfáliai szénkerületben 184.000 lámpa volt 1899-ben alkalmazásban; hivatalos kimutatás szerint az 1894—99-iki időközben 292 balesetnek a lámpa drótkosarának gyengesége volt az oka. Mindamellet az ottani hatóság még ma sem irta elő az erősebb és a kettős drótkosarak kötelező használatát.

A benzinkezelés veszélyes volta egyrészt, másrészt pedig a lámpák különös gondozásának szükségessége folytán azokat a bánya kezeli. Mielőtt a lámpák kiadatnak, gondos vizsgálat alá vetik őket, vajjon nem sérültek-e meg, mert a legkisebb hibát felmutató lámpa igen nagy veszélyt rejthet magában.

A második nagy veszélyforrás különösen a sujtóléggel küzdő szénbányáknál a repesztő-szerek használata.

Itt röviden ki kell térnem a repesztő-szerek használatára általában a bányákban. Okmányilag be van igazolva, hogy *a puskaport bányában legelőször hazánkban alkalmazták, és pedig 1627-ben Selmezbányán*. A kőzetek fejtése ezáltal természetszerűen sokkal gyorsabban haladhatott, mint tisztán kézimunka által, de még sokkal belterjesebbé vált a bányászkodás attól az időtől kezdve, amikor Nobel, svéd mérnök feltalálta a dynamitot 1863-ban. A dynamit hatása háromszor akkora a repesztéseknél, mint a puskaporé s nagyrészt ez volt az utolsó 40 év technikai vívmányainak és kulturánk fejlődésének egyik főtényezője. Minthogy azonban a dynamit különösen sujtóléggel küzdő bányákban nagy veszélynek lehet a forrása azáltal, hogy robbantáskor a netán jelenlevő sujtólevegőt a robbantási láng meggyújtja, mérnökök fáradozása oda irányult, hogy a dynamithoz hasonló erejű olyan repesztő-szert találjanak fel, melynél ez a veszély kiküszöböltesék. Nem tartozik cikkem körébe, ezeknek az ugynevezett biztonsági repesztő szereknek összetételét, kezelését és hatását tárgyalni, csupán azt akarom felemlíteni, hogy ezek is csak relativ biztonságot nyújtanak és csak bizonyos felhasználási körülmények között nyújtanak aránylag nagy biztonságot

a dynamittal és a puskaporral szemben. Ezeket az alkalmazási körülményeket megállapítani vannak hivatva a több helyütt létesített *kísérleti tárók*.

Ezek a külszínen létesített mesterséges 30—40 m. hosszú tárnák, melyekben a bányában előfordulható veszélyes eseteket idézik elő, és pedig kombinálva a különféle sujtólégkeverék arányokban és a különféle szénporokkal, kísérleteket végeznek annak megállapítására, hogy a különféle repesztőszerek mily súlyban nem veszélyesek. A fődolog ezeknél a kísérleteknél megállapítani azt, vajjon a kísérletekkor a táró oldalán alkalmazott ablakokon át észlelhető lángok keletkeznek-e, vagy sem, amit egy jól fedett helyiségből figyelnek meg.

Ezek a kísérletek felette fontosak és sokat lendítettek azon, hogy dacára az óriásilag emelkedett széntermelésnek, a sujtólég és szénpor okozta halálos kimenetelű balesetek számaránya nagyjában lényegesen apadóban van.

Ily kísérleti táró van egy gelsenkircheni bánya mellett, de vannak még ily kísérleti tárók ezenkívül Franciaországban, Angolországban, Belgiumban (Framerie), Szászországban (Zwickau), Morvaországban (Ostrau Karvin), Lotharingiában (Neunkirchen).

Ugy értesültem, hogy tekintettel a magyarországi veszélyes bányákra, hazánkban is tervben van egy ily kísérleti táró létesítése, melyben a külföldiekhez hasonló kísérleteket ejtenének meg, tekintettel speciálisan a hazai viszonyokra. Ezzel a ténykedéssel hozzájárulnánk ahhoz, hogy a hazai bányászat, mely a régebbi időben — igaz nem a szén — hanem a fém-bányászatban — vezető szerepet játszott az egész világon, ismét magasabb színvonalra küzdhetné fel magát.

*

A bányaszerencsétlenségek bekövetkezése után alkalmazandó *mentő berendezések és készülékek* legelsősorban arra hivatják, hogy azokkal sujtólég- vagy szénporrobbanás, avagy pedig bányaeégés folytán szerencsétlenül jártakat helyzetükből kiszabadítsák és rajtuk vagy a bányában, vagy pedig a külszínen élesztő-kísérleteket végezzenek. A robbanás után rendszerint a bánya nagy része irrespirabilis gázokkal telik meg, minek következtében az ezen bányarészekben levők eszméletüket avagy életüket veszítik. A bánya szellőztetője azonban mindig üzemből lévén, ez az ártalmas gázokat kiszívja s ezután könnyen be lehet a külszínről a bányába hatolni. Csak bányaeégéskor nehéz a tűz megközelítése arról az oldalról, ahová az égési gázok elvonulnak.

Haldane angol orvos alapos vizsgálódásaiból kitűnt, hogy vannak körülmények, melyek között még 1—2 órával a történt robbanás után, sőt még később is lehetséges a robbanás által sujtottakat, amennyiben életüket nem veszítették megmenteni.

A mentő-készülékek vagy korlátolt távolságra és korlátlan használati időtartamra, avagy pedig korlát-

lan távolságokra, de korlátolt használati időre szerkesztvék.

A mentésre csak egészséges emberek alkalmazhatók. Ilyenek aztán 2 óra hosszát is bírnak különben légzésre alkalmatlan légkörben a készülékkel dolgozni. Abból a célból, hogy gyakorlatot szerezzenek és abban meg is maradjanak, rendes gyakorlatokat tartanak velük, rendszerint pincehelyiségekben ahol füstöt támasztanak. Ezeknél a gyakorlatoknál pontosan mefigyelik, hogy a kísérlet alatt kiki minő munkát végzett és hogy mennyi oxigént fogyasztott s végre milyen volt a gyakorlónak közérzete a gyakorlat végén.

A mentő-eszközöket és készülékeket szorgosan kell kezelni és gondozni, mi célra külön mentő-állomások létesíttetnek, aminők hazai bányáinknál legelőször Resicán és Aninán épültek.

Végre még felemlítjük, hogy a rendszeren használt mentő-készülékek, melyek sérültek első segélynyújtására szolgálnak, ugymint hordozóágyak, sérülteket szállító kocsik stb. kellő módosításokkal a bányáknál is alkalmaztatnak.

A kedvezményes nyersolaj-tarifákról.

„A Bánya“ szept. 26-iki számában kisebb hirt fenti címen publikál. A közlemény lényege, hogy több vidéki gazdasági egyesület, mint nemkülönben a Magyar hajózási egyesület igazgató tanácsa is az ez év végén lejáró díjkezelvények fentartása miatt fölterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez.

Vizsgáljuk meg e kívánalom jogosultságát. — A kereskedelmi miniszter most 2—3 éve, a szénhiány idején, akkor, amikor a bánya és vasút a hirtelen támadt nagy igényeknek nem tudott megfelelni, szükségintézkedést (Notbehelf) fogantatosított. A célzat nem volt más, minthogy az ipar a krízisfeljövő időkön át, még áldozatok árán is támogattassék. Ezen akciót leginkább amaz akcióval hasonlíthatjuk össze, melylyel a kormány éhínség, vagy takarmányhiány alkalmával is fogantatosított. Itt olcsó tengerit bocsát a rozsdöldözte nép rendelkezésére, ott kivételes olcsó fuvardíjjal igyekszik a rossz termés következményeit paralizálni. S ez helyesen van így, mert az állam nem maradhat közömbös a társadalmi gazdaság megnyilvánuló kívánságaival szemben, hanem annak öntudatos előmozdítására, támogatására elsősorban hivatott. Ez ama „felsőbb kéz“, melytől Kautz jogosan kívánja, hogy tekintélye enyhítőleg és kiegyeztetőleg közbenjárjon, a felzúgott szenvedélyeket lecsillapítsa és az ellentétek kiegyenlítését az általános közérdek mérlegével fogantatosítsa. Ez az, amit az államot megillető jus eminensnek nevezünk.

Mindennek helyességét elismerjük. Nem is volt szavunk az ellen, hogy a kormány a szénhiány idején a nyersolajipart kedvezményes tarifákban részesítette. Nem kifogásoljuk, amikor a kereskedelmi miniszter e kedvezményt valami 80 és néhány ipartelep javára még a folyó évre is meghagyta, de igenis, *széniparunk érdekében szót kell emelnünk ama célzattal szemben*, mely egy kivételes intézkedést a köz terhére rendszeresíteni igyek-

szik. Az ok, mely miatt a kivételes intézkedés történt, megszűnt; — szén elegendő mennyiségben áll rendelkezésre s így ma az osztrák petroleumipar támogatása a magyar szénbányászat terhére m. p. közadóalapból, nem volna más, mint egyesek részére adandó *jogosulatlan prémium*. Ha ilyenért az egyed, a magános peticionál, úgy azt megtudják érteni, — de, ha erkölcsi testületek teszik, az már súlyosabban esik a latba.

A kérelem egyébként már a dolog természetétől folyólag sincs indokolva. A nyers-olaj, melyet még 3—4 év előtt 5—10 koronával jegyeztek, ma 2—3 koronára esett, kolóriája — mint mondják — 10—12.000, vagyis 2—3-szor akkora, mint a magyar széné. Ha tehát a feltétel helyes, úgy valamelyes díjmérséklésre (tarifa) irányuló akció csakis a petroleum terhére, a szénbányák javára volna indokolt.

És ezzel eljutottunk a kérdés Achilles-sarkához. Tekintve azon körülményt, hogy a tarifák valamelyes belértékének megfelelően képezik kalkulus tárgyát, tekintve azon körülményt, hogy a nyersolaj kalóriája kétszer akkora, mint a széné, a hivatott tényezőket arra szólítom fel, fordulnának a kereskedelmi miniszterhez oly kéréssel, hogy vagy emeltessék 1910-től kezdődőleg a nyersolaj fuvardíja 100%-kal, vagy mérsékeltsék a szén fuvardíja 50%-kal. Dixi. *Ungár Miklós.*

* *

A nyersolaj-kedvezmény dolgában egyébiránt egyre nagyobb mozgolódás történik. A kassai és debreceni kamarák nyomán most a kassai gyárosok kezdik szorongatni a kereskedelmi kormányt, hangoztatván, hogy ők azért kénytelenek nyersolajjal tüzelni, mer eddig — csakis porosz szenet használtak. Ezek a vállalatok szerintük nem a magyar szénért, hanem osztrákért jutnának tönkre, ha ugyan a kereskedelmi miniszter nem látja be ezt és nem adja meg a régi kedvezményeket a nyersolajtüzelésre már berendezkedett gyáraknak, az újabbaknak pedig a mérsékelt C. osztályu, de legalább is a mérsékelt B. osztályu fuvardíjakat.

A felsőmagyarországi gyárosokat megnyugtat hatjuk. Ott van, vagy ott lesz rövidesen a *Nyugat-magyarországi kőszénbánya R.-t.*, amely 10 millió alaptőkével éppen azért létesült, hogy Felsőmagyarországot *magyar szén*nel lássa el hogy a porosz és osztrák szeneket onnan kiszorítsa. A handlovai bányák berendezését oly energiával foganatosítják, ami nem hagy kétséget az iránt, hogy nemsokára megszűnnek a felvidéki szénmizériák.

Mert mi szívesen elismerjük, hogy a felvidéki gyárak helyzete e tekintetben nem volt a legrosszabb — eddigelé. Azonban a hazai, óriási áldozatokkal létesített bányüzemek létét kockára tenni, egy 10 millió koronával éppen e bajok elhárítására ujonnan létrehozott s minden tekintetben elsőrangunkat igényező bányavállalatot embrióban megfojtani csak azért, hogy egy osztrák nyerstermékny favorizáltassék ez nemzetgazdasági szempontból oly káros és rövidlátó intézkedés volna, hogy nem hinnők, hogy ebbe a kormány belemenne, amint nem is mehet bele.

Teljes egészében átérezzük a felsőmagyarországi gyártelepek nehéz helyzetét. És éppen mert átérezzük, irányítjuk figyelmüket arra, hogy célirányosabb volna azt az erőt, amelyet a nyersolajért folytatnak, arra koncentrálni, hogy gondoskodás történjék a magyar szénnek ismeretlen hazai ipartelepekre való könnyű eljuttathatása iránt.

Ezt a gondolatot kapják fel az érintett kamarák és iparvállalatok.

✱ HAZAI HIREK ✱

Az állami szénbányák tanulmányozása. Egyik előző számunkban megemlékeztünk arról a hírről, hogy dr. Lóczy Lajos, a Magyar Királyi Földtani Intézet tudós elnöke *Wekerle* Sándor miniszterelnök megbízásából az állami szénbányák megvizsgálására indul, hogy azoknak széngazdagságát megállapítsa. Erre vonatkozólag most dr. Lóczy Lajos a következő levélben ad lapunknak felvilágosítást:

MAGYAR KIRÁLYI FÖLDTANI INTÉZET
KÖNIGLICH UNGARISCHE
GEOLOGISCHE REICHSANSTALT.
BUDAPEST, VII., STEFÁNIA-ÚT 14.

1909. október 26.

Nagyságos Dr. Bischoff Béla urnak a „Bánya“ szerkesztőjének Budapestben.

Becsés lapjának f. é. 41-ik számában azt olvasom, hogy én az állami szénbányákat azok értékelése szempontjából a pénzügyminiszter ur megbízásából vizsgálom.

Ezen közlés téves, mert én semminemű megbízásban az állami szénbányákat illetőleg nem részesültem.

Utazásaim közben természetesen meglátogatom a pénzügyminiszterium tudomásával az állami szénbányákat és mert kötelességemül tudom, hogy mindennemű bányát és mesterséges feltárást tanulmányozzak, hogy Magyarország talajának és altalajának tudományos és gyakorlati megismeréséhez adatokat gyűjtsék.

Kérem becsés szaklapjának idézett közlését ilyen értelemben rektifikálni.

Őszinte tisztelettel

Lóczy Lajos

Köszönettel fogadjuk dr. Lóczy Lajos ömértóságának fölvilágosító sorait és sietünk hírünket ilyen értelemben helyreigazítani, lévén egyik legfőbb célunk az, hogy a magyar bányászati és kohászati élet minden eseményéről csakis megbízható, igaz hírek lassanak e lapban napvilágot. Éppen ezért kérjük minden olvasónkat, hogy ha bármely közleményünkre valami megjegyezni valója akad, közölje ezt a szerkesztőséggel. Csak így lehet minden érdeklélő biró momentumot megragadni és a hazai bányászat és kohászat ügyét előbbre vinni.

Rézbányavárosból — Rézbánya. A bihari kincses hegyek között furcsa dolog történt. Két község volt ott egymásmellett: Rézbánya község és Rézbányaváros. Ez utóbbi egykor népes, erős, tekintélyes bányaváros volt, utóbb azonban jelentéktelenebb hely lett belőle. Sőt annyira kiesett városi mivoltából, hogy még olyképp is, ha hozzácsatoltak egy falut, akkor is csak *község* lett belőle. A belügyminiszter ugyanis elrendelte, hogy miután Rézbányafalunak nincs meg a kellő értelmi és anyagi ereje ahhoz, hogy a törvényben a községekre rótt kötelezettségeket és hivatást be-

töltse, önállóságát megszünteti és Rézbányavárossal közigazgatásilag egyesíti. Az új község neve ideiglenesen *Rézbánya* lesz.

Kinevezések. A pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök a bányászatnál alkalmazott kezelési tisztviselők létszámában *Kerey Márkus* és *Szepesi Ervin* segédtiszteket kezelőtisztekké és *Bedő István* bányaintézőt, valamint *Urbancsik József* és *Rudnai Adolf* irodai altiszteket kezelősegédtisztekké nevezte ki.

Rendelet a bányailletékek behajtásáról. Az állami zárszámadásokból kitűnt, hogy a bányatermétek- és szabadkutatási illetékekben igen nagy a bevételi hátralek. Ez annyival feltűnőbb, mert az eddig kiadott körrendeletekben is kellően szabályozva van ezeknek a jövedelmeknek behajtása. A pénzügyminiszter most figyelmezteti a kir. adóhivatalokat, hogy az 1894. évi 781. számú utasítás 3. és 5. §-ai szerint a bányamérték- és külmérték illeték negyedéves határidőben az adóval együtt lévén fizetendő, a közadók kezeléséről szóló 1883. évi XLIV. t.-c. 39. §-ában megállapított határidőben vagyis minden év január, április, július és október 1-én válik esedékessé s a közadók módjára hajlandó be; az intésre, záloglásra és végrehajtásra szintén az idézett törvénycikk határozmányai tartandók szem előtt. Ebből folyólag szigorúan utasítja miniszter az adóhivatalokat, hogy az adóhátralékról az évnegyedek második hónapjának 15-ike után készitendő hátraléki kimutatásokba a *bányamérték s külmérték illeték és a még fennálló régi szabadkutatási illeték-hátralékokat is vegyék fel, még pedig a hátralékosok nevének és lakóhelyének pontos kitüntetésével.* Ez alkalommal a miniszter újból figyelmezteti a pénzügyigazgatóságokat és adóhivatalokat, hogy a nagy mértékben felszaporodott bányailletékek hátralékok behajtására vonatkozó törvényes intézkedések végrehajtásánál gyorsabban és erélyesebben járjanak el. Méltán feltűnést kelt különösen az a körülmény, hogy egyes kir. adóhivataloknál még mindig összesen 102.191 K 47 ft kitevő régi szabadkutatási illeték hátralék tartatik nyilván; oly kincstári követelések ezek, melyek még az 1885. évet megelőző időkből származtak, amelyeknek rendezése tehát tovább nem halasztható. Amennyiben az illető szabadkutatások, melyek után az illeték annak idején előíratott, mint zártkutatmányok ma is jogérvényesen fennállanak, mi iránt az illetékes bányakapitányság van hivatva tájékoztatást nyújtani, ez esetben más lefoglalható ingó vagyon hiányában a végrehajtás ezen zártkutatmányokra is, mint ingó dolgokra, kiterjesztendő.

A Rimamurányi bányavásárlása. Ilyen és hasonló címeiken egyes lapok megírták, hogy a Rimamurány-salgótarjáni vasmű részvénytársaság egy millió koronáért megvásárolta a Sárkány J. Károly örökösei és társai csetneki Concordia vasgyár bányatársulat csetneki és kuntapolcai vasgyártelepeit és a hozzá tartozó bányaműveket. Illetékes forrásból közlik velünk, hogy ez az üzlet nem jött létre, bár a Rimamurányi komolyan foglalkozott a Concordia megvételével. A társaság opciója e hó 15-én járt le, anélkül, hogy a vásár megtörtént volna.

A Ganz-gyár bányagépgyártása. A Ganz és társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság, amely már régóta foglalkozik bányagépek gyártásával, ezt az iparágát most kifejleszteni kívánja. Az erre vonatkozó munkála-

tokat a bányagéposztály vezetője, *Onciu főmérnök* végzi s mint értesülünk, a társaság a bányagépek gyártásánál a legnagyobb technikai újításokat fogja alkalmazni, amelyek csak növelni fogják azt a világhírnevet, amelyet a Ganz-gyár kiváló gyártmányaival vívott ki magának. A Ganz-gyárnak ez az elhatározása bizonyosan rokonszenves fogadtatásra talál a hazai bányászati körökben.

Nyersolaj tarifakedvezmények. A magyar királyi államvasutak új dijszállítási kedvezményeiben jelentős szerep jut a nyers petroliumszállításnak is. A kereskedelemügyi kormány tekintettel volt a kedvezmények megállapításánál a hazai petroliumfinomítási iparra. A kedvezmény abból áll, hogy a rendes A) osztály helyett, ha a finomítványnak a Magyarország és Ausztria szerződéses vámterületén kívül eső államokba való exportálása beigazoltatik: 200 km.-ig terjedő távolságra a C) osztály, azonfelül km. és 100 kg.-kint 0.20 fillér egység-tétel, 100 kg.-kint 4 fillér kezelési illeték és 5% szállítási adó alapján képzett mérsékelt díjtételek (69%-ig terjedő díjmérséklés). A szerződéses vámterületen belül maradó petroliumfinomítványok készítéséhez használt nyers petroliumra a a) alatti díjtételek 100 kg.-kint részben 35, részben 40 fillérrel fölemelve, de legfeljebb a B) osztályú díjtételek (51%-ig terjedő díjmérséklés) veendő tekintetbe.

Kolozsvár és a nagysármási földgáz. Annak idején „A Bánya” hirádaása nyomán országos feltűnést keltett az a szenzációs felfedezés, hogy a kolozsvármegyei Nagysármáson nagyszabású földgázra bukkant a pénzügyminiszteriumnak a Mezőségen kutatásokat teljesítő kirendeltsége. Megirtuk több ízben, hogy ehhez hasonlóan értékes és nagyarányú földgázforrás Európában páratlan. A miniszter megkereste Kolozsvár városát s kérte, hogy nyilatkozzék arra vonatkozólag: hajlandó-e és milyen áron igénybe venni a Nagysármáson létesítendő elektromos-telepáramát? Kolozsvár város tanácsa szakértőit: Hollós Józsefet és Bogdánffy Ödönt bizta meg véleményadással s a két szakértő most terjesztette be jelentését beható terjedelmes tanulmány kíséretében. A szakértők *kivihetetlennek* (?) tartják a nagysármási áramnak Kolozsvártól való felhasználását, de szerintük nem is volna gazdaságos. Ennek oka pedig az, hogy Kolozsvár városának a Ganz cég ezelőtt 3 évvel nagyszabású elektromos művet létesített, a hidegszamosit.

Felbomlott kartel. A hid- és vasszerkezeti kartel tagjai a múlt héten ülést tartottak és miután néhány cég az eddigi megállapodásokat magára nézve sérelmesnek találta, nem volt hajlandó a kartelben maradni. Ennek folyományaként az ülés elhatározta a kartel feloszlását.

Altisztek küldöttsége. A selmecbányai m. kir. bányagazgatósági kerület bányász és kohászaltiszteinek háromtagú küldöttsége Balázsy János k. bányaaltsizt vezetésével f. hó 17-én, Grillusz Emil m. kir. főbányatanácsos, bányagazgatót arra kérte, hogy addig is, míg két évvel ezelőtt a fizetésrendezés ügyében benyújtott kérvényük sorsa eldőlt, jövő évre az eddiginél magasabb drágasági pótlékot kapjanak s ezt az atyai ellátás alatt álló gyermekekre is kiterjesztessék. A bányagazgató biztosította a küldöttséget jóakarataról s megígérte a kérvénynek illetékes felsőbb hatóságokhoz való *pártoló* felterjesztését.

A bikszádi furások vége. Jelentettük már, hogy Bikszádon a kincstár a furásokat abban hagyta. Mint erről újabban értesítenek, a kincstár több furólyukat mélyített le (szintén a Raky-féle módszer után furó rt.) de csak elvéve akadtak egy-egy szénfészekre, míg állandó széntelepüléseknek nem akadtak nyomára. Némelyek szerint kell lennie szénnek Bikszád vidékén, de ez

kivül esik a kincstár részéről optált területen. Ezek szerint a kincstár a völgyben furatott, csakis erre kapott opciót, mert a geológusok úgy vélték, hogy a széntelepek a völgy mélyén húzódnak el, hogy t. i. az illető geológiai korszakban oda csusztak le. A furásokat végző cég a szentet inkább a völgyet környező hegyekben sejtí s ott szeretett volna inkább furni. De mi azt hisszük, hogy a kincstár nem kér ebből.

Betörés a brádi bányába. Október 13-ról 14-re virradó éjjel, mint azt nekünk Brádról jelentik, eddig ismeretlen tettesek behatoltak a Rudai 12 apostol bányatársulat valearázului bányájába, honnan nagyobb mennyiségű aranyércet, 15 kilogramm dinamitot és 375 drb. gyutacsot loptak. A bányát azután a beépített sínekből álló vasrács egyik pillérének átfürészelésével elhagyták. A bányatársulat ötven korona jutalmat tűzött ki annak, ki a tetteseket kinyomozza. A csendőrség széleskörű nyomozást indított a vakmerő betörők után.

Vérhas-járvány. Brádon és környékén nagy vérhas-járvány van. A hatóság megtett már minden megfelelő óvintézkedést, amely azonban nem sokat használ, mert a közönség nem követi azt. Valeabrádon szórványosan typhus betegedés is fordult elő.

Baleset. A felsőmagyarországi bánya és kohómi részvénytársaság szomolnokhutai kovácsműhelyében f. hó 15-én Goldrich Géza napszámot gépszerkezet javítása közben a lendkerék vaskorongja a cementfalhoz szoritotta; mi által Goldrich 4 hétig tartó munkaképtelenséget okozó súlyos sérülést szenvedett. A bányahatósági vizsgálat a sérülést véletlen balesetnek minősítette.

Tűz. Nagybánya-Kereszthegyen f. hó 14-én a kincstári zuzómű tetőzete — mint lapunknak jelentik — lángba borult. A városi és kincstári tűzoltóság hamarosan eloltotta a tüzet.

A máv. vonalai mentén fekvő kőszénbányák heti szénforgalma. A magyar kir. államvasutak vonalain mentén fekvő kőszénbányák az október hó 3-ától október hó 9-éig terjedő héten, hat munkanap alatt, összesen 11.802 kocsirakomány szentet adtak fel; 167 kocsirakománnyal többet, mint az előző héten, ellenben 932 kocsirakománnyal kevesebbet, mint a múlt év hasonló (X. 4-től X. 10-ig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 1967 vasuti kocsi raktak meg; 28 kocsival többet, mint az előző hét egy-egy munka napján.

A Balatonvidéki vasút. A magyar királyi államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a balatonvidéki vasuton folyó évi október hó 15-étől Tapolcától Alsóórszig és Veszprémtől Alsóórszig egy-egy új személyszállító vonat helyeztetik forgalomba. Az előbbi vonat Tapolcáról d. u. 5 óra 16 perckor, az utóbbi pedig Veszprémből este 6 óra 11 perckor fog indulni. Egyidejűleg vagyis október hó 15-től megszüntetettek a Tapolcáról d. u. 5 óra 1 perckor és az este 7 óra 46 perckor Alsóórsra, az Alsóórsról este 6 óra 42 perckor Balatonfüredre, a Balatonfüredről este 7 óra 17 perckor Alsóórsra, a Veszprémből d. u. 5 óra 20 perckor Alsóórsra és az Alsóórsról éjjel 10 óra 33 perckor Veszprémbé induló személyszállító vonat.

✱ KÜLFÖLDI HIREK. ✱

Japán bányaipara.

A bányászat terén is hatalmas lendülés észlelhető a legutóbbi időben. Míg 1907-ben 100.000.000 yen alaptőkével csupán 189 bányatársaság működött, addig az 1908-iki esztendőnek végére felszaporodott ezek száma 205-re 119.390.800 yen tőkével. Az előző évhez arányítva a bányatársulatok száma 16-tal nőtt, míg a befektetett tőke 19 millió yennel. Az elmúlt

esztendőben nem kevesebb mint 4663 kérvény nyújtott be, amelyek mindegyikében bányanyitási előmunkálatok iránt folyamodnak. Az előző évvel szemben a javulás 54%-ot mutat. A kibányászott ásványok összértéke kitéit 1908-ban 103.167.395 yent, míg 1907-ben a kibányászott ásványok összértéke 112.015.607 yenre rugott. Az apadás tehát 10 millió yent tett ki. Ennek főoka az általános gazdasági panás, valamint az ércek, de különösen a sárgaréznék és ezüstnek alacsony árai. Az ásványneműek külkereskedelme 110.359.899 yenre rugott, antiből esik 42.942.556 yen a kivitelre, 67.407.343 yen a behozatalra. Mennyi ember dolgozott 1907-ben? A japán bányákban összesen 214.435 munkás volt foglalkoztatva; ebből szénbányákban 128.772 munkás volt alkalmazva, 76.721 munkás ércbányákban és 8942 munkás egyéb bányákban. Az összmunkanapok száma kitétt 56.440.882 napot; egy munkás tehát átlag véve, évente 263 napot dolgozott.

A szén japán ásványi össztermésének 60 -át teszi ki — 14.468.664 tonnára rugott; értéke 61.963.500 yen volt. Az 1907. évben 59.961.264 yen értékben 13.803.969 tonnát termeltek. Mindössze 16 szénbánya akadt, melynek évi termése meghaladta a 200.000 tonnát. Ezek közül legnevezetesebb a Müke-i múlt évi termése: 1.537.684 tonna; a o-vaura-i 783.673 tonna termeléssel; a tagawa-i szénbánya 544.905 tonna és a jubari-i 495.963 tonna termeléssel. Rézben az elmúlt esztendei termés az előző esztendeihez képest nagy esést mutat. Míg amabban 33.699.965 yen értékű rézet termeltek, addig 1908-ban termelt réznek mindössze 22.402.983 yen volt az értéke, az értékcsökkenés tehát meghaladja 11.000.000 yent, bár mennyiségre nézve ugyanannyit termeltek, mint az előző esztendőben. Ezen óriási áresés a londoni tőzsdének tulajdonítható, hol az elmúlt esztendőben nagyon alacsonyan jegyezték a rezet. Legmagasabb jegyzés novemberben 66¹/₄ font sterlinggel volt, míg legalacsonyabb volt a jegyzés júniusban 56¹/₂ font sterling. Ezüstben az évi termés, bár majdnem egyenlő mennyiséget bányásztak ki a föld méhéből a két legutóbbi évben, mégsem hozta meg a várva-várt eredményt. Az ezüstnek alacsony ára az elmúlt esztendei eredményt alig emeli az 1907. évi fölé, mert míg 1907-ben 4.223.304 yen volt a kibányászott ezüstnek értéke, addig az 1908. évben 4.265.717 yent tett ki. Az arany áruban némi javulás mutatkozik, mert amíg 1907-ben a kibányászott arany értéke 3.917.045 yent tett ki, addig 1908-ban 4.147.485 yenre emelkedett. A legtöbb aranybánya Japán déli részén terül el, a Kagshima kerületben. A vas visszaesést mutat. 1907-ben 2.634.730 yen értékű vasat állítottak elő, míg 1908-ban 1.927.245 yen értékűt. Jelenleg Japánban 9 vasércbánya van üzemben, 8 közülé Iwade kerületben van, 1 pedig Hokkaido szigetén. Mivel a japán vasszükségletet a honi bányászat ki nem elégíti, kénytelen a vasércnek is egy tetemes részét külföldön, különösen Kinából beszerezni. Az elmúlt esztendőben 1.331.351 yen értékű vasércet vittek be Japánba. A kénél is visszaesés mutatkozik, mert még 1907-ben 788.790 yen értékű kén bányásztak, addig 1908-ban 766.865 yen volt. A legnagyobb kénbányák, Hokkaido szigetén vannak. Bányásznak még kisebb-nagyobb mennyiségű antimont, ólmot, horganyt, higányt, cinket, mangánt, aszfalt és grafitot. Ezen utóbbik terméseredménye a legutóbbi három évben volt; 1906-ban 235.089 kin; 1907-ben 171.984 kin és 1908-ban 196.768 kin. (1 kin 0,6 kg.)

A gép és vasipar 826 vállalattal rendelkezik, ebből 570 gépüzemre és 256 gépüzem nélkül volt berendezve. Ezen ipari vállalatok közül 262 gépgyár, 477 szerszámgyár, 92 vasöntőde és 55 hajógyár. A foglalkoztatott munkások száma 62.045-re rug, ebből 59.650 férfi és 2395 női munkás volt. Az átlagos napibér férfiaknál 64—73 sen, nőknél 18—29 sen.

Mint a múlt évben, úgy 1908-ban is Japán legnagyobb vasgyárának az állami vas- és gépgyáraknak (Waka-

matsuban) üzleteredménye igen kedvezőtlen volt. Az üzleti veszteség kerekén 1,600.000 yenre rugott.

Az állami acélművek termelése a következő volt: 20.000 tonna acéllemez, 25.000 tonna vasuti sín, 7000 tonna rudacél, 6000 tonna szegletes acél, 5000 lapos és „T” acél, 2500 tonna nickelacél stb. A termés kétharmadát a kormánynak, a maradékot pedig magánosoknak adták el.

A gyár évenként körülbelül 170.000 tonna vasércet fogyaszt, 110.000 tonna Kinából, 50.000 tonna Koreából jön és 10.000 tonna belföldi termék.

Dacára a már évek óta tartó *állandó veszteségnek* a kormány a gyárat továbbra is üzemben akarja tartani(!) Ugy sejtik azonban, hogy a vas- és acél behozatali vámját emelni fogják a közelálló vámtarifa revízióánál, hogy az állami vas- és acélműveket versenyképesse tegyék.

A német vasiparról. A németországi vasipar fejlődése a nyersvas-szindikátus feloszlásának hatása alatt állott. A nyersvas folyamatosan olcsóbb lett, mely irányzat Amerikából indult ki. A termelést 50%-ig redukálták s a szindikátus ennek dacára sem volt képes az árcsökkenést megakadályozni. A szindikátuson kívül álló gyárak ugyanis nagyon erősek voltak és a szindikátushoz tartozó gyárak üzemének redukcióját arra használták fel, hogy a maguk termelését fokozzák, a miért is a nyersvas termelési statisztikája korántsem mutat fel akkora csökkenést, mint a mekkora a piaci helyzetnek megfelelt volna. A nyersvas-termelés ugyanis a lefolyt évben 11,313.511 tonnára rugott a megelőző évi 13,045.760 tonnával szemben. A nyersvas-kartellal szemben az acélkartell fényesen bevált. Az acélkartell összesen a következő mennyiségű cikkeket termelte: félgymánt 1,390.667 tonnát (tavaly 1,557.872), vasuti anyagot 2,070.802 tonnát (tavaly 2,327.362), alakvasat 1,303.284 tonnát (tavaly 1,698.875) vagyis összesen 4,764.183 tonnát a megelőző évi 5,584.108 tonnával szemben.

Az ugynevezett B-termékek piaca illetve torgalma még kedvezőtlenebb volt. A hengerelt drót és finom bádóg értékesítési viszonyai még tűrhetőek voltak, de már a rudvas és durvapóh helyzete sehogyan sem volt kielégítő. Ezen viszonyok alatt legtöbbet szenvedtek a tiszta hengerművek, a melyek a félgymántot az acélművektől drágán vásárolták, mert ezek a vegyes hengerművekkel nem versenyezhettek, miután az utóbbiak a félgymántot is maguk állították elő. A tiszta hengerművek és a Martin-acélművek ennek folytán az acélkartell által megtámadott beadványban a nyersvas vámjának felfüggesztését követelték, mely beadvány tárgyában a kereskedelemügyi miniszter az ellenséges felekkel bizalmas megbeszéléseket folytatott Düsseldorfban, mely tárgyalások az acélkartellre kedvező eredménnyel végződtek. A vasat feldolgozó iparosok üzletmenete nagyobb részt rossz volt s az elért árak miatt is igen sok panasz hangzott fel. Ez különösen az építőiparral összeköttetésben lévő iparágakra nézve áll.

A cementipar üzletmenete sem volt kielégítő, miután az építkezés hanyatlani kezdett s ennek folytán cementre is kevesebb szükség volt. A rajnawestfáliai cement-szindikátus forgalma, a mely 1906-ban a részesedés 66-99/0-ára, 1907-ben 63-49/0-ára rugott, a lefolyt évben körülbelül 55/0-át tette ki, vagyis újra jelentékenyen csökkent. Az építkezés hanyatlása következtében a cementiparban leginkább az a kedvezőtlen körülmény vált érezhetővé, hogy a szindikátuson kívül álló gyárak szintén éles versenyt támasztottak és rendkívül olcsón kínálták az árut. A rajna-westfáliai cementszindikátus még a belga versenyyel is kénytelen volt szembezállani, úgy, hogy az év vége felé annyira leszorította az árakat, hogy már az előállítás költségeket is alig szedte be. A téglagyárak az egész éven át redukált üzemmel dolgoztak s az év vége felé ennek dacára nagy készletekkel rendelkeztek, a melyekben akárhány tétel volt a 1907. évi termelésből. Hasonló nehézségekkel küzdött az

ablaküvegyipar is, dacára annak, hogy 1907-ben az illető gyárak szintén szindikátust alapítottak. A papiriparnak, különösen a papirkárpit előállításával foglalkozó gyáraknak, szintén sok panaszra volt oka és ez utóbbi gyárak sem voltak képesek helyzetükön javítani azzal, hogy szindikátust alapítottak.

A *villamossági iparnak* jó esztendeje volt. A fémek árának hanyatlása következtében sok készletüknek értéke csökkent ugyan, de idők múltán a cikkek olcsóbb előállítására folytán mégis nyereséggel dolgozott. A gyárak foglalkoztatása egyáltalán kedvező volt. Igen sok óriási központot állítottak fel s ezenkívül a közuti vasutak legnagyobb részét átalakították villamosüzemre, minek következtében a villamossági iparnak folytonosan elég dolga volt. Figyelemreméltó az a körülmény is, hogy a lefolyt évben több elektrobank alapítottott, a mely bankok a villamossági cégeknek és a villamossági cikkek fogyasztóinak támogatását tűzték ki célul.

Tudnivaló a vasércről. Carnegie, a híres amerikai nagyiparos egy ízben azt mondta, hogy a jelenlegi legfontosabb vasérc-termelőhelyek rövid idő múlva ki fognak merülni. Frech tanár ezzel kapcsolatban az eddigi statisztikai adatok alapján kimutatja, hogy Észak-Amerika és Németország vasérc egy-két évszázad alatt valóban ki fog merülni, sőt Észak-Amerikában a Felső-tó környéki igen gazdag ércek a jelenlegi rablóhányászat következtében már e század első felében kimerülnek. Angolországban egy-két század alatt el fog fogyni a kőszén is. De azért baj nincsen, mert vannak vidékek a földkerekségen, ahol a földkéreg mérhetetlen vasérctömegeket rejt magában, nevezetesen Skandinávia északi részében és Sanszi kínai tartományban, mely utóbbiban mintegy 1600 négyzetmérföldnyi területen nemcsak vasérc, hanem szén is előfordul. Skandináviában a legnevezetesebb vasérc-termelőhely a gellivari és a kirunavari, mindkettő Svédország északi részében. Az utóbbi csak a legújabb időben vonta magára a figyelmet, amióta Narvik norvégiai kikötőt vasutal kötötték össze; a vasérc (mágnésvasérc és vörös vasérc) vastagsága itt 30 és 150 méter között váltakozik. Közélemben egy tó van (Lnosssjarvi); a tó színe fölött levő ércötömeg az eddigi becslés szerint 233 millió tonna. Geológiai szakvélemény alapján mélyfúrásokat tettek s kiderült, hogy az ércötömeg a tó alatt folytatódik. Ércé igen tiszta s aránylag sok foszfort tartalmaz, úgy mint a gellivari, ként pedig keveset (csak 0-03 százalékot).

✻ ÜZLET, SZÁLLÍTÁSOK. ✻

A vállalatok köréből. A budapesti törvényszék október 8-án kelt 112003. sz. végzésével a *Salgótarjáni köszénbánya részvénytársulatnál*, Görög Gábor társulati tiszviselő cégvezetői jogosultságának megszűnését bejegyezte. Görög Gábor tudvalevőleg a Nyugatmagyarországi köszénbánya r.-t igazgatója lett.

A budapesti vidéki köszénbánya részvénytársaságnak jan. 27-iki alaptőkeemlése bejegyeztetett, amivel a társaság alaptőkéje 6 millió frankra emelkedett, mely 16.000 darab elsőbbségi és 800 darab közönséges részvényre oszlik, melynek mindegyike egyenkint 250 frank névértékű, teljesen befizetett és bemutatóra szól. A társaság főtelepe *Brüssel*, főktelepe *Budapest*.

A Roessemann & Kühnemann cég részéről Reichenheim Hermann cégvezetői jogosultságának megszűnése a cégjegyzékbe bejegyeztetett.

A Vulkán gépgyár részvénytársaságnál Gutjahr Frigyes igazgatósági tag ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága megszűnt.

A Ferrum csavargyár Vágó és Társai cégnél az üzletből kilépett Fröhlich Vilmos és Gombosi József társági minőségüknek és cégjegyzési jogosultságuknak megszűnése és az üzletbe társagul belépett *Vágó Albert* és *Vágó Ferenc* csavargyárosok, budapesti lakosoknak társági minőségük és együttes képviseleti

és cégjegyzési jogosultságuk bejegyeztetett azzal, hogy a céget jövőre a társtagok ketteje együttesen képviseli és olyképen jegyzi, hogy az előírt, vagy előnyomott cégszöveg alá bármelyik két társtag névaláírását írja.

A házi kezelést folytató városok száma megszorodott egygyel. Besztercebánya városa ugyanis villanyerő előállítója, elárúsítója, ezen szakmába vágó cikkek és anyagok elárúsítója lett. Az üzemet itt is a Ganzgyár rendezte be a Garam-folyó vízerejének felhasználásával.

A Naxos csiszolóárugyár részvénytársaságnál Bauer Frigyes megszűnt tisztviselő lenni, viszont Holstein Johannes Hugó és Swarowsky Gusztáv társulati tisztviselő alapszabályszerű cégjegyzési jogosultságát bejegyezték.

A Rockstroh M. V. budapesti szénnyereskedő cég Rockstroh Gyula Rikárd kizárólagos tulajdonába ment át.

A Melocco Péter cementárugyár és építési vállalat részvénytársaságnál Melocco Péter igazgatósági tag ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága megszűnt.

A Roheim Károly és Fiai cég eddigi főtelepe Zomborban volt. Most ezt áthelyezték Budapestre, illetőleg a zombori főtelep a budapesti főtelepbe olvadt bele. A közkereseti társaság 1890-ben vette kezdetét s társtagjai Roheim Samu, dr. Roheim Ödön budapesti és Roheim Zsiga zombori lakosok, gőzfűtőipari üzemeltetők és tüzfűtőkereskedők.

A Budapesti ásványolajgyár részvénytársaságnál, melynek főtelepe Budapesten, főktelepe Jedlicén van, Schütz Mór és dr. Oppenheimer Jenő (Eugen) igazgatósági tagokká lettek.

Szénzállítás. A debreceni m. kir. dohánygyári igazgatóság 10.800 K összegért (1.40 egységár) az Egercsehi kőszénbánya r.-t.-nál rendelt meg 14000 q.-nyi szén szükségletét.

Sodronypálya a Krisztinaváros és a Várhegy között. A fővárosi tanács a mérnöki hivatal és a középítési bizottmány javasatai alapján Kelecsényi Ferenc törökbalinti lakosnak az I. ker. krisztinavárosi Lógody- és Mikó-utcák sarkától a gránit-lépcső fölött a Várhegyre, a Szentháromság-utca torkolatáig terjedőleg tervezett villamos üzemű keskenyvágányu sodronypályára (siklóra) vonatkozólag bemutatott terveit jóváhagyta és ezek alapján a közigazgatási bejárást elrendelte.

Új sodronykötélpálya. Aránylag rövid idő óta működik a hazai bányá- és kohóipar terén a budapesti Gunszt és Székely cég, de ezalatt is sok jelét adta megbízhatóságának és a cikkei kitűnő minőségének. Ennek köszönheti, hogy a bányák részéről mindegyre több megrendelést kap. Így a mostanában alakult Una kőszénipar rt. bizta meg hét km.-es Heckel-féle sodronykötélpálya létesítésével a bányától Doberlin állomásig.

A Salgótarjáni részvények a tőzsdén. Az utóbbi időben különös élénkség uralkodik a Salgótarjáni részvénytársaság papirjai körül. A tőzsdén hol emelkednek, hol esnek a Salgótarjáni papirjai. Legutóbb azonban szembevetendő volt az emelkedés különösen a pénteki napon, amikor egyszerre tíz koronával szöktek fel a Salgótarjáni papirjai. Természetesen az élénk érdeklődésnek és keresetnek megvan az oka. Az utóbbi napokban a bécsi tőzsdén nagy az érdeklődés a bányáértékek iránt. Ennek hatása érezhető a budapesti értéktőzsdén is. A Salgótarjáni papirjaiban történt áremelkedések ezenkívül a társaság kedvező üzletmenetével és a legújabb feltárások eredményeivel is kapcsolatosak.

Furások Brádon. A „Deutsches Montangesellschaft“ melynek kebelében Szapári Pál gróf is részt vesz, több kutató furást eszközöltetett Brádon köszén után. A furásokat ez évi február óta

az ismert Lapp Henrik-féle mély urások, bányatelepek és mélyművek magyar részvénytársasága Budapesten, jó eredménnyel végezte. Ez a magyar cég nemcsak szén utáni furásokat eszközöl, hanem elvállalja az olaj-, érc-, só- stb. után furásoknál, nemkülönben kulfurások kivételénél bármely mélységig is, a legmesszebbmenő garanciát

A Magyar kovasavművek részvénytársaságnál változás állott be. A legutóbbi közgyűlés dr. Katona Lajost és Várady Zoltánt igazgatósági tagokká választotta meg. A cégbiróságnál ebbeli minőségük és cégjegyzési jogosultságuk bejegyeztetett.

A Rimamurány-Salgótarjáni vasmű részvénytársaság új igazgatósági tagjának, Kohner Jenőnek ebbeli minőségét és cégjegyzési jogosultságát a cégjegyzékbe bejegyezték.

A Szápári kőszénbánya részvénytársaság legutóbb tartott közgyűlésén tudvalevően elmozdította Spitzer Ignác igazgatósági tagot, akinek a cégjegyzékből való törlése most történt meg.

✂ SZERKESZTŐI ÜZENETEK. ✂

Többeknek. „A Bánya“ karácsonyi száma a tavalyinál nagyobb szabású lesz. Cikkeit a magyar bányászvilág kiadványai fogják írni. Az ismertetések és illusztrációk dolgában már most lehet értekezni, nehogy technikai okokból némelyiknek közlésétől kénytelenek legyünk lemondani.

Bányász. 1. A tőzsdén nem jegyzett bányáértékek valóságos belső értékének megállapításánál a kérdéses bányát, amelynek papírjáról szó van, kell ismernünk. Enélkül és a társaság minden dolgának ismerete nélkül egészen pontosan bajos a papír értékét megállapítani. 2. Magyarországon is vannak olyan bányáértékek, amelyeknek értéke egyenlő a Kossuth-bankó értékével.

Földzsír. Kérésére legközelebb válaszolunk. Előbb utána kell járnunk a dolognak.

Petroleumos. Magyarországból tényleg van petroleumexport Bulgáriába. Az osztrák és magyar cégek legutóbb régebbi keleti kötéseiket, bonyolították le-s ugylátszik erősen bele fognak jutni az ottani üzletbe, mert most már a bolgár államvasutak is hajlandóknak mutatkoznak olyan petroleumot használni, amely nem oroszországi.

S. R. Budapesten. Hogy miért nem jegyzi a szénárakat a budapesti tőzsdén, arra nehéz megadni a feleletet. Sok egyebet sem jegyeznek a mi áru- és értéktőzsdénken, amit jegyezni kellene, mert óriási gazdasági érdekek fűződnek ehhez. A bécsi tőzsdén ebben a tekintetben sokkal nagyobb szerepet visz. Ott már a gabonán kívül sok-sok cikk jegyzését vették föl. A bécsi ásvány-szén jegyzéseinek szokványait a bécsi tőzsdekamara adta ki s ezek 1908. augusztus 1 óta vannak érvényben.

Pályázati hirdetés.

Egy nagyobb szénbányánál több megbízható gyakorlott fűrésztelre sürgős szükség van, akik jártasak a mély fűrészen száraz uton és vízöblögetéssel, kézi és géperőre. — Kérvények fizetési-gények megjelölésével és pályaleírással Cs. L. jelleg alatt e lap szerkesztőségéhez intézendők.
(B. 185/45.)

Saját gyártmányu FÉNYMÁSOLÓPAPÍR és VÁSZON, MÁSOLÓPAPÍR, VIASZ és Telefon 28-48.
CREAT-PAPÍR, fénymásolatok, autografiák, FÉNYMÁSOLATI BERENDEZÉSEK

FELLNER LEO műszaki papírgyár Budapest, V., Váczi-ut 4. sz.
Közp. iroda és raktár, villamos üzemű gyártelep

(B. 197 43)

Sürgős esetben fénymásolatok az esti órákban is készülnek villanyfény mellett.